

پایگاه اطلاعات علمی ایران

تعهدنامه‌ی اصالت اثر و رعایت حقوق دانشگاه

اینجانب آرمین صحرایی جوجهی دانش‌آموخته‌ی مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی معماری گرایش معماری دانشکده‌ی فنی و مهندسی دانشگاه محقق اردبیلی به شماره‌ی دانشجویی ۹۳۵۵۴۷۴۱۰۷ که در تاریخ از پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود تحت عنوان دفاع نموده‌ام، متعهد می‌شوم که:

- ۱) این پایان‌نامه را قبلاً برای دریافت هیچ‌گونه مدرک تحصیلی یا به عنوان هرگونه فعالیت پژوهشی در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخل و خارج از کشور ارائه ننموده‌ام.
- ۲) مسئولیت صحت و سقم تمامی مندرجات پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود را بر عهده می‌گیرم.
- ۳) این پایان‌نامه، حاصل پژوهش انجام شده توسط اینجانب می‌باشد.
- ۴) در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و مقررات مربوطه و با رعایت اصل امانتداری علمی، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در متن و فهرست منابع و مأخذ ذکر نموده‌ام.
- ۵) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده یا هرگونه بهره‌برداری اعم از نشر کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان‌نامه را داشته باشم، از حوزه‌ی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه محقق اردبیلی، مجوزهای لازم را اخذ نمایم.
- ۶) در صورت ارائه‌ی مقاله‌ی مستخرج از این پایان‌نامه در همایش‌ها، کنفرانس‌ها، سمینارها، گردهمایی‌ها و انواع مجلات، نام دانشگاه محقق اردبیلی را در کنار نام نویسندگان (دانشجو و اساتید راهنما و مشاور) ذکر نمایم.
- ۷) چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن (منجمله ابطال مدرک تحصیلی، طرح شکایت توسط دانشگاه و ...) را می‌پذیرم و دانشگاه محقق اردبیلی را مجاز می‌دانم با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات مربوطه رفتار نماید.

نام و نام خانوادگی دانشجو:

امضا

تاریخ

ب

دانشکده‌ی فنی مهندسی

گروه آموزشی معماری

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد

در رشته‌ی معماری گرایش معماری

عنوان:

طراحی مدرسه برای کودکان با نیازهای خاص (گروه کم توانان ذهنی)

استاد (اساتید) راهنما:

دکتر حجت اله رشید

استاد (اساتید) مشاور:

دکتر سجاد بشرپور

پژوهشگر:

آرمین صحرایی

فصل زمستان سال ۹۵

ت

دانشکده‌ی فنی و مهندسی

گروه آموزشی معماری

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
در رشته‌ی معماری گرایش معماری

عنوان:

طراحی مدرسه برای کودکان با نیازهای خاص (گروه کم توانان ذهنی)

پژوهشگر:

آرمین صحرایی جوجهی

ارزیابی و تصویب شده‌ی کمیته‌ی داوران پایان نامه با درجه‌ی عالی

نام و نام خانوادگی	مرتبه‌ی علمی	سمت	امضاء
دکتر حجت اله رشید کلویر	استادیار	استاد راهنما و رییس کمیته‌ی داوران	
دکتر سجاد بشرپور	دانشیار	استاد مشاور	
دکتر وحید وزیری	استادیار	داور	

ث

تقدیم به

آنان که صمیمانه کوشیدن

تا در این راه استوار قدم بردارم

پدر و مادر عزیزم

سپاسگزاری:

با سپاس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

موهایشان سپید شد تا ما روسفید شویم...

و عاشقانه سوختند تا گرمابخش وجود ما و روشنگر راهمان باشند...

پدرانمان

مادرانمان

استادانمان

و سپاس از راهنمایی های بزرگوارانه استاد ارجمندم جناب آقای دکتر حجت اله رشید کلویر.

نام خانوادگی دانشجو: صحرائی جوجهی		نام: آرمین	
عنوان پایان نامه: طراحی مدرسه برای کودکان با نیاز های خاص (گروه کم توانان ذهنی)			
استاد (اساتید) راهنما: دکتر حجت اله رشید کلویر		استاد (اساتید) مشاور: دکتر سجاد بشرپور	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد		رشته: معماری	
گرایش: معماری		دانشگاه: محقق اردبیلی	
دانشکده: فنی و مهندسی		تاریخ دفاع:	
تعداد صفحات:			
چکیده:			
<p>واژه کودکان با نیاز ویژه به قشری از جامعه کودکان اطلاق می شود که از لحاظ کارکرد ذهنی و جسمی عمدتاً پایین تر از حد متوسط قرار دارند که با محدودیت های مهم در کارکرد انطباقی در حداقل دو مورد از مهارت های سازشی همراه هستند . تعداد کثیری از این کودکان قابلیت آموزش پذیری داشته و در مدارس مختص این قشر مشغول به آموختن مهارت های اجتماعی، ارتباطی و تحصیلی هستند. از این رو در تحقیق انجام شده، سعی گردیده تا با رفتارشناسی این کودکان و بررسی تطبیقی آن با فضای مورد نیاز و مناسب سازی شده با این نوع رفتارها در محیط های آموزشی مختص آن پردازد. و در پایان تحقیق حاضر، تلاش می گردد تا به ارائه راهکارهایی برای مناسب سازی فضاهای آموزشی موجود در مدارس برای کودکان با شرایط ویژه با ویژگی های رفتاری و احتیاجات روحی آنها بسنده نماید. و همچنین فرضیه های ذکر شده به اثبات رسیده و این نتیجه که طراحی مدرسه ای براساس کارکردهای رفتاری و ذهنی این دانش آموزان تاثیر مثبت مستقیمی با پیشرفت تحصیلی شان که فرضیه اصلی تحقیق بود دارا می باشد. و علاوه بر آن رابطه مستقیمی بین آموزش در این مدارس با فاکتورهایی چون شادکامی، انگیزش، اهداف تحصیلی و امنیت و ... دانش آموزان وجود دارد.</p>			
کلید واژه ها: کودکان با شرایط ویژه، معماری، علوم رفتاری، مدارس			

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
فصل اول: کلیات پژوهش	
۱-۱- بیان مسأله.....	۲
۲-۱- سؤال(سؤال های) پژوهش.....	۳
۳-۱- فرضیه(فرضیه های) پژوهش.....	۳
۴-۱- هدف (اهداف) پژوهش.....	۴
۵-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش.....	۴
۶-۱- پیشینه ی پژوهش.....	۵
۷-۱- مواد (داده ها) و روش پژوهش.....	۶
۸-۱- وسایل و ابزار مورد نیاز برای انجام پژوهش.....	۶
فصل دوم: مبانی نظری طرح و پیشینه تحقیق	
۱-۲- مقدمه.....	۸
۲-۲- تعریفی بر آموزش و پرورش.....	۸
۱-۲-۲- بررسی نظام آموزش و پرورش در ایران.....	۱۰
۲-۲-۲- آموزش و پرورش نوین.....	۱۱
۳-۲-۲- بررسی ارکان نظام آموزشی.....	۱۲
۳-۲- آموزش کودکان استثنایی.....	۱۴
۱-۳-۲- تاریخچه عقب ماندگی ذهنی در جهان.....	۱۶
۲-۳-۲- تاریخچه برنامه آموزش و پرورش استثنائی در ایران.....	۱۸
۳-۳-۲- تعریف عقب ماندگی ذهنی.....	۱۹
۴-۳-۲- عملیاتی کردن تعریف.....	۲۰
۵-۳-۲- انتظارات آموزش پذیری.....	۲۱
۶-۳-۲- طبقه بندی براساس حمایت های مورد نیاز.....	۲۲
۷-۳-۲- شیوع.....	۲۳

۲۴.....	۲-۳-۸- ویژگی ها
۲۴.....	۲-۳-۹- یادگیری و حافظه
۲۵.....	۲-۳-۱۰- خودگردانی
۲۵.....	۲-۳-۱۱- مهارت‌های سازشی
۲۵.....	۲-۳-۱۲- پیشرفت درسی
۲۶.....	۲-۳-۱۳- انگیزش

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
۲-۳-۱۴- ویژگی های گفتار و زبان.....	۲۶
۲-۳-۱۵- ویژگی های جسمی.....	۲۶
۲-۳-۱۶- علت.....	۲۷
۲-۳-۱۷- پیشگیری.....	۳۰
۲-۳-۱۸- ارزیابی آموزشی.....	۳۰
۲-۴-۴- کودک.....	۳۳
۲-۴-۱- روانشناسی کودک.....	۳۴
۲-۴-۲- روانشناسی رشد.....	۳۴
۲-۴-۳- روانشناسی محیط.....	۳۵
۲-۵-۵- دانش آموز و پرورش خلاقیت.....	۳۷
۲-۵-۱- کودک، فضای کالبدی و خلاقیت.....	۳۷
۲-۵-۲- مدارس اجتماعی بستر پرورش خلاقیت.....	۳۹
۲-۵-۳- اقدامات موثر جهت رشد خلاقیت مدارس.....	۴۲
۲-۶-۶- الگوی طراحی معماری مدارس.....	۴۲
۲-۶-۱- ایجاد قابلیت انعطاف پذیری در مدارس.....	۴۲
۲-۶-۲- سازمان دهی فضاهای آموزشی و انعطاف پذیر.....	۴۳
۲-۶-۳- راهکارها و انعطاف پذیری محیط یادگیری یکپارچه.....	۴۵
۲-۷-۷- ضوابط پیشنهادی فضاهای آموزشی.....	۴۶
۲-۷-۱- بافت و شکل.....	۴۶
۲-۷-۲- فرم- شکل.....	۴۷
۲-۷-۳- نور و فضای آموزشی.....	۴۸
۲-۷-۴- شرایط حرارتی و فضا.....	۴۹
۲-۷-۵- صوت و فضاهای آموزشی.....	۴۹
۲-۷-۶- رنگ و فضاهای آموزشی.....	۵۰

۵۱.....	۲-۷-۷-مقیاس انسانی و فضاهای آموزشی.....
۵۱.....	۲-۷-۸-تناسبات و فضای آموزشی.....
۵۱.....	۲-۷-۹-اندازه فضا و فضاهای آموزشی.....
۵۲.....	۲-۸- ضرورت ایجاد فضای سبز در مدارس.....
۵۲.....	۲-۹- رابطه هنر در یادگیری دانش آموزان کم توان ذهنی.....

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
۲-۹-۱-تأثیر هنرهای نمایشی.....	۵۲.....
۲-۹-۲-فعالیت‌های ریتمیک.....	۵۴.....
۲-۹-۳-نقاشی.....	۵۴.....
۲-۹-۴-بازی.....	۵۵.....
۲-۱۰- نقاشی و تاثیر درمان آن در کودکان عقب مانده ذهنی.....	۵۶.....
۲-۱۱- نقاشی و روان‌درمانی.....	۵۶.....
۲-۱۲- موسیقی درمانی / کاربرد برای کودکان استثنایی.....	۵۷.....
۲-۱۲-۱-اثرات موسیقی درمانی.....	۵۸.....
۲-۱۲-۲-تمایلات مهم برای گرایش به موسیقی.....	۵۸.....
۲-۱۲-۳-نکاتی برای آموزش موسیقی به کودکان استثنایی.....	۵۸.....
۲-۱۲-۴-نوع برنامه‌ها در موسیقی درمانی.....	۵۹.....
۲-۱۲-۵-حرکات موزیکال.....	۵۹.....
۲-۱۳- تاثیر قصه خوانی و شعر در محیط های یادگیری.....	۶۰.....
۲-۱۴- کلاس های آموزشی ویژه:	۶۰.....
۲-۱۴-۱-برنامه ی ویژه ی کودکانی که ضعف حرکتی دارند.....	۶۱.....
۲-۱۴-۲-تربیت بدنی ابزاری برای آموزش و پرورش کودکان ناسازگار.....	۶۱.....
۲-۱۵- بررسی نمونه ها.....	۶۳.....

فصل سوم: برنامه کالبدی طرح

۳-۱-مقدمه.....	۷۳.....
۳-۲-ضوابط طراحی برای معلولین.....	۷۳.....
۳-۲-۱-پارکینگ های عمومی.....	۷۴.....
۳-۲-۲-ورودی ها.....	۷۴.....
۳-۲-۳-ضوابط فضاهای بهداشتی.....	۷۵.....

۷۵.....	۳-۲-۴- فضای کارگاهی - آزمایشگاهی دانش آموزان استثنائی.....
۷۶.....	۳-۲-۵- استاندارد فضاهای آموزشی کودکان و دانش آموزان استثنائی.....
۷۹.....	۳-۳- ضوابط اختصاصی طراحی معماری فضای آموزشی ابتدایی.....
۸۰.....	۳-۴- دوره آموزشی.....
۸۰.....	۳-۵- فضاهای آموزشی.....
۸۰.....	۳-۵-۱- فضاهای مسقف یا بسته.....

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
---------------------	------

۸۱.....	۳-۵-۲- فضاهای باز.....
۸۱.....	۳-۶- تراکم جمعیت مدرسه و کلاس درس.....
۸۶.....	۳-۷- کلاس مدارس ابتدایی.....
۸۷.....	۳-۷-۱- طراحی فضاهای ارتباطی.....
۸۷.....	۳-۷-۲- ایمنی در مسیرهای حرکت، کریدور ها و راهروهای آموزشی.....
۸۸.....	۳-۷-۳- ضوابط طراحی ایمنی پلکان.....
۸۹.....	۳-۷-۴- شرایط ایمنی درب ها.....
۹۰.....	۳-۷-۵- ایمنی پنجره ها.....
۹۱.....	۳-۷-۶- ایمنی کار اصول طراحی ایمنی مدارس در برابر آتش.....
۹۱.....	۳-۷-۷- حفاظت ساختمان در مقابل حریق.....
۹۲.....	۳-۷-۸- فضای بازی و ورزش.....
۹۵.....	۳-۸- برنامه فیزیکی.....
۹۵.....	۳-۸-۱- برنامه فیزیکی مدرسه.....

فصل چهارم: مطالعات بستر طرح

۱۰۲.....	۴-۱- شناخت و تحلیل بستر طراحی.....
۱۰۲.....	۴-۱-۱- معرفی شهر ارومیه.....
۱۰۲.....	۴-۱-۲- شرایط جغرافیایی استان آذربایجان غربی.....
۱۰۵.....	۴-۱-۳- شرایط اقلیمی شهر ارومیه.....
۱۰۶.....	۴-۱-۴- عناصر اقلیمی ارومیه.....
۱۰۶.....	۴-۱-۵- دما.....
۱۰۷.....	۴-۱-۶- بارندگی.....
۱۰۷.....	۴-۱-۷- رطوبت نسبی.....
۱۰۷.....	۴-۱-۸- بادهای.....

۱۰۸.....	۴-۱-۹-محدوده آسایش.....
۱۰۹.....	۴-۲-مشخصات اقلیمی و نقش آن در جهت گیری و طراحی بناهای بومی.....
۱۰۹.....	۴-۲-۱-نحوه تاثیر عوامل اقلیمی در جهت گیری بهینه استقرار ساختمان در ارومیه.....
۱۱۲.....	۴-۳-گروه اقلیمی سرد و طراحی فضاهای آموزشی.....
۱۱۲.....	۴-۳-۱-جهت استقرار ساختمان.....
۱۱۲.....	۴-۳-۲-فرم کالبدی و سازماندهی پلان.....

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
---------------------	------

۱۱۳.....	۴-۳-۳-مصالح ساختمانی و رنگ سطوح خارجی.....
۱۱۳.....	۴-۴-سایت پلان پیشنهادی.....
۱۱۳.....	۴-۴-۱-تحلیل سایت انتخابی.....
۱۱۴.....	۴-۴-۲-عوارض طبیعی و مصنوعی.....
۱۱۴.....	۴-۴-۳-دسترسی سواره و پیاده به سایت.....
۱۱۴.....	۴-۴-۴-شیب سایت.....
۱۱۴.....	۴-۴-۵-چشم اندازها از داخل به بیرون.....
۱۱۵.....	۴-۵-مکانیابی سایت.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱۲۴.....	۵-۱- روش تحقیق:.....
۱۲۴.....	۵-۱-۱-اطلاعات جمعیت شناختی.....
۱۲۷.....	۵-۱-۲-تجزیه و تحلیل داده های تحقیق.....
۱۲۷.....	۵-۱-۳-یافته های توصیفی.....
۱۲۸.....	۵-۱-۴-یافته های استنباطی.....
۱۳۳.....	۵-۲-راهکارها.....
۱۳۴.....	۵-۳-سیاست کلی طراحی آموزشی برای کودکان با شرایط خاص.....
۱۳۵.....	۵-۴-بررسی اجمالی و منطقی.....
۱۴۴.....	۵-۵-نتیجه گیری.....
۱۴۵.....	۵-۶-منابع و مأخذ.....
۱۵۳.....	۵-۶-پیوست نقشه ها، رندها و دیاگرام های طراحی.....

فهرست جدول‌ها

شماره و عنوان جدول‌ها	صفحه
جدول ۱-۲: اهداف کلی آموزش و پرورش	۱۲
جدول ۲-۲: نظریه های روانشناسان محیط در رابطه با فضاهای آموزشی	۳۶
جدول ۳-۲: قابلیت های محیط مدرسه و تقویت خلاقیت محیطی کودک	۳۸
جدول ۴-۲: راهکارهای انعطاف پذیری محیط یادگیری یکپارچه	۴۵
جدول ۵-۲: جدول استفاده از رنگ مناسب در مدارس ابتدایی	۵۰
جدول ۶-۲: عوامل تاثیر گذار بر ادراکات فرد	۵۱
جدول ۷-۲: بازی های کودکان	۵۶
جدول ۸-۲: نمونه خارجی، مدرسه ژان مولین	۶۳
جدول ۹-۲: نمونه خارجی، مدرسه نیوسیتی	۶۴
جدول ۱۰-۲: نمونه خارجی، مدرسه کانبرا	۶۵
جدول ۱۱-۲: نمونه خارجی، مدرسه ابتدایی پاریس	۶۷
جدول ۱۲-۲: نمونه خارجی، مدرسه لانگی	۷۰
جدول ۱-۳: سطوح خارجی	۸۱
جدول ۲-۳: برنامه فیزیکی مراکز خاص حرفه آموزی دانش آموزان کم توان ذهنی	۸۲
جدول ۳-۳: خلاصه اطلاعات فضاها و سطوح بسته مورد نیاز مراکز آموزش استثنایی خاص گروه کم توان ذهنی	۸۳
جدول ۴-۳: مدارس ابتدایی گروه ۱: فضاهای آموزشی	۸۳
جدول ۵-۳: مدارس ابتدایی گروه ۲: فضاهای پرورشی	۸۳
جدول ۶-۳: مدارس ابتدایی گروه ۳: فضاهای اداری	۸۴
جدول ۷-۳: مدارس ابتدایی گروه ۴: فضاهای پشتیبانی یا خدماتی	۸۵
جدول ۸-۳: مدارس ابتدایی گروه ۵: فضاهای گردش	۸۵
جدول ۹-۳: سطوح خارج (فضای باز محوطه) مورد نیاز ابتدائی	۸۵
جدول ۱۰-۳: فعالیت و سطح ورزشی مورد نیاز ابتدائی	۹۲
جدول ۱۱-۳: ابعاد صندلی مدارس	۹۳

جدول ۳-۱۲: ابعاد چهار پایه مدارس	۹۴
جدول ۳-۱۳: ابعاد صندلی دسته دار	۹۴
جدول ۳-۱۴: ابعاد میز تحریر	۹۴
جدول ۳-۱۵: ابعاد صندلی های میز تحریر	۹۵
جدول ۳-۱۶: ابعاد قفسه ها	۹۵
جدول ۳-۱۷: برنامه فیزیکی بخش اداری	۹۵
جدول ۳-۱۸: برنامه فیزیکی بخش یادگیری عمومی و تخصصی	۹۶
جدول ۳-۱۹: برنامه فیزیکی بخش خدماتی، غذاخوری	۹۷
جدول ۳-۲۰: برنامه فیزیکی بخش خدماتی، سالن کنفرانس	۹۷
جدول ۳-۲۱: برنامه فیزیکی بخش خدماتی، سالن ورزشی	۹۸
جدول ۳-۲۲: برنامه فیزیکی بخش خدماتی، استخر	۹۸
جدول ۳-۲۳: برنامه فیزیکی بخش درمانی	۹۹
جدول ۳-۲۴: مجموع زیر بنا	۱۰۰
جدول ۴-۱: محدوده آسایش	۱۰۸
جدول ۴-۲: استقرار بهینه ساختمان، ماخذ	۱۱۰
جدول ۴-۳: اصول رعایت شده در معماری بومی مناطق سرد	۱۱۱
جدول ۴-۴: وضعیت مدارس نسبت به کاربری های ناسازگار	۱۱۸
جدول ۴-۵: وضعیت مدارس نسبت به کاربری های سازگار	۱۱۸
جدول ۴-۶: وضعیت مدارس نسبت به همجواری معابر	۱۱۹
جدول ۴-۷: وزن دهی لایه های اطلاعاتی	۱۱۹
جدول ۴-۸: امتیاز دهی به فاکتور معابر	۱۱۹
جدول ۴-۹: امتیاز دهی به فاکتورهای ناسازگاری	۱۲۰
جدول ۴-۱۰: وزن دهی سایت های پیشنهادی براساس فاکتورهای ناسازگاری	۱۲۰
جدول ۴-۱۱: امتیاز دهی به فاکتورهای سازگاری	۱۲۱
جدول ۴-۱۲: وزن دهی سایت های پیشنهادی براساس فاکتورهای سازگاری	۱۲۱
جدول ۴-۱۳: امتیاز دهی کلی به سایت های پیشنهادی براساس وزن نسبی فاکتورها	۱۲۱
جدول ۵-۱: اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان	۱۲۵

- جدول ۵-۲: ضریب همبستگی بین شاخصه شادکامی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نیازهای خاص ۱۲۵
- جدول ۵-۳: ضریب همبستگی بین شاخصه اهداف آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نیازهای خاص ۱۲۵
- جدول ۵-۴: ضریب همبستگی بین شاخصه انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نیازهای خاص ۱۲۶
- جدول ۵-۵: ضریب همبستگی بین شاخصه ابتکار و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نیازهای خاص ۱۲۶
- جدول ۵-۶: ضریب همبستگی بین شاخصه آرامش روانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با نیازهای خاص ۱۲۷
- جدول ۵-۷: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات ۱۲۷
- جدول ۵-۸: میانگین و انحراف معیار سن پاسخگویان ۱۲۸
- جدول ۵-۹: نتایج آزمون t با دو گروه مستقل جهت تعیین اختلاف میانگین (فرضیه اصلی اول) ۱۲۸
- جدول ۵-۱۰: نتایج آزمون t با دو گروه مستقل جهت تعیین اختلاف میانگین (فرضیه ۱-۱) ۱۲۸
- جدول ۵-۱۱: نتایج آزمون t با دو گروه مستقل جهت تعیین اختلاف میانگین (فرضیه ۱-۲) ۱۲۹
- جدول ۵-۱۲: نتایج آزمون t با دو گروه مستقل جهت تعیین اختلاف میانگین (فرضیه ۱-۳) ۱۲۹
- جدول ۵-۱۳: نتایج آزمون t با دو گروه مستقل جهت تعیین اختلاف میانگین (فرضیه ۱-۴) ۱۳۰
- جدول ۵-۱۴: نتایج آزمون t با دو گروه مستقل جهت تعیین اختلاف میانگین (فرضیه ۱-۵) ۱۳۰
- جدول ۵-۱۵: ماتریس ضریب همبستگی پیرسون ۱۳۲

فهرست اشکال

شماره و عنوان اشکال	صفحه
شکل ۱-۲: انواع طراحی مدارس باز.....	40
شکل ۱-۳: ابعاد و اندازه ها.....	۹۱
شکل ۲-۳: چیدمان کلاس.....	۹۱
شکل ۳-۳: تجهیزات کتابخانه.....	۹۱
شکل ۱-۴: جهت گیری ساختمان در اقلیم سرد و کوهستانی.....	۱۰۸
شکل ۲-۴: سایت انتخابی.....	۱۱۲
شکل ۱-۵: ده فاکتور موثر در تحصیلات تلفیقی برای.....	۱۳۲
شکل ۲-۵: بهره‌گیری از رمپ برای تسهیل رفت و آمد معلولین.....	۱۳۳
شکل ۳-۵: مناسب سازی درگاهها برای عبور و مانور.....	۱۳۴
شکل ۴-۵: استفاده از نور طبیعی و الکتریکی به عنوان مکمل برای کودکان با ناتوانایی های بینایی.....	۱۳۵
شکل ۵-۵: سیستم های مدرن صوتی برای کودکان با ضعف شنوایی.....	۱۳۶
شکل ۶-۵: بهره گیری از آکوستیک مناسب برای جلوگیری از ناهنجاری های صوتی.....	۹۷
شکل ۷-۵: استفاده از تکنولوژی های نوین در ساختارهای معماری برای راهنمای نابینایان.....	۱۳۷
شکل ۸-۵: بهره گیری از چیدمان های متنوع متناسب با نوع گروه کودکان.....	۱۳۸

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسأله

واژه کودکان با نیاز ویژه، به قشری از جامعه کودکان اطلاق می شود که از لحاظ کارکرد ذهنی و جسمی عمدتاً پایین تر از حد متوسط قرار دارند که با محدودیت های مهم در کارکرد انطباقی در حداقل دو مورد از مهارت های سازشی همراه هستند (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۰۴). تعداد کثیری از این کودکان قابلیت آموزش پذیری داشته و در مدارس مختص این قشر مشغول به آموختن مهارت های اجتماعی، ارتباطی و تحصیلی هستند. یکی از مهمترین عوامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، سلامت جسمانی و روانی آنان است چنانچه یکی از حواس کودک بنا به هر علتی دچار نقص و اختلال شود، به تدریج افت تحصیلی در کودک نمایان میشود و همراه با این امر، ممکن است عوارض و مشکلات روانی دیگر مانند احساس حقارت، خودکم بینی، ادراک خود منفی و عدم اعتماد به نفس نیز به وجود آید. (اساس نامه آموزش و پرورش کودکان. استثنای ۱۳۸۴)

در این تحقیق علاوه بر بررسی شرایط مطلوب برای آموزش یک فرد، با نیاز خاص و ویژگی های معمارانه مکان های فراهم آورنده این فضا، به واکاوی متغیرهای مؤثر بر میزان رضایت مندی و همچنین کیفیت آموزش برای این قشر نیز پرداخته شده است.

کلی ترین طبقه بندی، که مورد قبول اکثریت متخصصان می باشد عبارت است از

۱- کودکان و دانش آموزان کم توان ذهنی

۲- کودکان و دانش آموزان ناشنوا و نیمه شنوا

۳- کودکان و دانش آموزان نابینا و نیمه بینا

۴- دانش آموزان دارای اختلالات رفتاری

۵- کودکان و دانش آموزان دارای معلولیت جسمی و حرکتی

۶- دانش آموزان چند معلولیتی

۷- کودکان و دانش آموزان دارای ناتوانایی های یادگیری

طبق تعریف انجمن امریکایی کم توان ذهنی^۱، کم توانی ذهنی سطحی از عملکرد های هوش عمومی است که میزان آن به مقدار زیاد از حد متوسط کمتر بوده، به طوری که منجر به نقائص در رفتار و سازش فرد گردیده

و در جریان رشد خود را نشان می دهد. طبق آمار جهانی در هر ۵ دقیقه یک کودک متولد می شود که کم توانی ذهنی دارد به عبارتی ۱۰۰,۰۰۰ کودک در هر سال.

طبقه بندی کودکان عقب مانده ذهنی (آهسته گام)

دوسیستم رایج طبقه بندی عقب ماندگی ذهنی عبارتند از سیستم AAMR و سیستمی که مورد استفاده متخصصان تعلیم و تربیت قرار دارد .

سیستم AAMR.

متخصصان و علمای تعلیم و تربیت بادیگاه آموزشی و پرورشی افراد عقب مانده ذهنی را معمولاً به چهار گروه تفکیک مینمایند.

۱- گروه دیر آموز(در مدارس عادی در کنار دیگر دانش آموزان به تحصیل می پردازند)

۲- گروه افراد عقب مانده ذهنی آموزش پذیر(آموزش و پرورش استثنایی متولی تعلیم و تربیت آنهاست)

۳- گروه افراد عقب مانده ذهنی تربیت پذیر^۲

۴- گروه افراد عقب مانده پناهگاهی و کاملاً متکی و به عبارت دیگر حمایت پذیر .

۱-۲- سؤال(سؤال‌های) پژوهش

۱- چه نوع تغییرات کالبدی جهت پاسخگویی به نیازهای جامعه هدف ضروری می باشد که می تواند درفرآیند طراحی موثر باشد؟

۲- اثر معماری همچون مدرسه ای برای کودکان خاص تا چه میزان می تواند در پیشرفت تحصیلی کودکان با نیازهای خاص تاثیر گذار باشد؟

۳- کودکان با نیازهای خاص تا چه حدی نیازمند طراحی فضای آموزشی اختصاصی برای تحصیل می باشند؟

۱-۳- فرضیه(فرضیه‌های) پژوهش:

۱- تغییرات کالبدی می تواند درفرآیند طراحی موثر باشد.

۲- طراحی مدرسه ی کودکان خاص می تواند در پیشرفت تحصیلی کودکان با نیازهای خاص تاثیر گذار باشد.

۳- کودکان با نیازهای خاص نیازمند طراحی فضای آموزشی اختصاصی برای تحصیل می باشند.

۱-۴-هدف (اهداف) پژوهش:

- ۱- طراحی مدرسه ای برای کودکان با نیازهای خاص (دانش آموزان کم توان ذهنی).
- ۲- برآوردن نیازهای آموزشی کودکان با نیازهای خاص همراه با تغییرات کالبدی مناسب در طرح.
- ۳- طراحی مدرسه ی کودکان بر پایه هماهنگی با رفتارهای محیطی و شاخصه های روانی جهت مرتفع نمودن نیازمندی های آموزشی آنان.

۱-۵-ضرورت و اهمیت پژوهش:

مطابق آمار سازمان های بین المللی از جمله یونسکو تعداد کودکانی که به دلیل تفاوت های محسوس فردی به آموزش ویژه نیاز دارند در هر جامعه حدود ۱۵-۱۰ درصد می باشد .
آمارهای محققان و صاحب نظران آموزش و پرورش توزیع فراوانی کودکان استثنایی را به شرح ذیل مورد تایید قرار می دهد .

- کسانی که دارای ناتوانی های تکلمی هستند حدود ۲٪
 - گروه ناسارگاران اجتماعی و هیجان حدود ۲٪
 - گروه کودکان سر آمد ۲٪
 - گروه عقب ماندگی ذهنی ۲/۵-۲٪
 - گروه کودکان نابینا (نیمه بینا و نابینا) ۰/۲٪
 - معلولان جسمی و حرکتی حدود ۱/۵٪
 - گروه ناشنویان و سخت شنویان حدود ۱/۵٪
 - دانش آموزان با اختلالات خاص یادگیر محدود ۱٪
 - گروهی که دارای بیماریهای ویژه هستند (مثل صرع ، قند و ...) حدود ۱/۵٪
- بررسی های صورت صرت گرفته در واحد تحقیقات آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی این آمار در این استان نیز صدق می کند ولی تعداد موسسات آموزشی موجود یک پنجم استانداردهای سطح جهانی می باشد.